ΕΤΟΣ Β΄. *᾿Εν ῾Ηρακλείῳ Κρήτης τῇ 7 ᾿Οκτωβρίου 1912* ΑΡΙΘ. 93.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς Παύλου (Β΄. 16—20)

᾿Αδελφοί, εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως ᾿Ιησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν ᾿Ιησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ. Εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο! Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι. ᾿Εγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δέ, οὐκ ἔτι ἐγώ· ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.

Τὸ σημερινὸν ἀποστολικὸν ἀνάγνωσμα, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀνεγνώσθη καὶ εἰς πρυηγουμένην Κυριακὴν καὶ ἐκεῖ ἐξηγήσαμεν τί ἐννοοῦν οἱ λόγοι τοῦ ᾿Αποστόλου «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ»· ἀνεπτύξαμεν δῆλα

δὴ ποία εἶνε ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ καὶ πῶς ἠμποροῦμεν νὰ ζήσωμεν αὐτήν. Σήμερον θὰ μελετήσωμεν τὸ διὰ τί ἡ ἐν Χριστῷ ζωή, μόνη, δύναται νὰ μᾶς δώσῃ τὴν σωτηρίαν, διὰ τί δῆλα δὴ «οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ», κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Ἀποστόλου.

Ὁ ἄνθρωπος, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Θεοῦ, διὰ νὰ γείνῃ μέτοχος τῆς μακαριότητος αὐτοῦ. «Ὁ Θεός, καθὼς λέγει ὁ σοφὸς Σολομών, ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπ' ἀφθαρσίᾳ» (Σολ. Β´ 23). Ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὅλας τὰς δυνάμεις πρὸς τοῦτο, διὰ νὰ διατηρηθῇ ἀδιάφθορος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, νὰ φυλάξῃ τὴν ἁγνότητά του ἐν τῷ ἐπιγείῳ βίῳ, νὰ ζήσῃ σύμφωνα μὲ τὸ ἅγιον θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ ν' ἀποβῇ μακάριος. Αἱ δυνάμεις δὲ αὐταί, τὰς ὁποίας ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἔμενε πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὸ θεῖον θέλημα, ἦσαν ἱκαναὶ νὰ ὁδηγήσουν αὐτὸν εἰς τὴν μακαριότητα. Μετὰ τὴν παρακοὴν καὶ τὴν πτῶσίν του ὅμως, αἱ δυνάμεις αὗται ἐμειώθησαν, ἔχασαν τὴν προτέραν ἱκανότητά των· διότι ὁ μὲν νοῦς του διεστράφη μὲ τὴν ἀπομάκρυνσίν του ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁλονὲν διεστρέφετο περισσότερον, ἡ δὲ καρδία του ἐπωρώθη καὶ ὁσημέραι ἐπωροῦτο εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε δὲν ἐσκέπτετο ὀρθῶς, δὲν ἐπεθύμει ὀρθῶς, ὥστε «πᾶς τις διενοεῖτο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας» (Γεν. ΣΤ´ 5). Ἀλλ' ἡ ἀγαθὴ πατρικὴ διάθεσις τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ πλάσματός του, τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε μετεβλήθη, οὔτε ὠλιγόστευσεν, ἀλλ' ἦτο ἀναλλοίωτος καὶ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ἐτιμώρησε μὲν τοὺς παραβάτας τῆς θείας του ἐντολῆς πρωτοπλάστους, ὡς ἐπέβαλλεν ἡ ἄπειρος δικαιοσύνη του, ἀλλὰ καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἐγκαταλίπῃ αὐτοὺς τελείως, ὡς ὑπηγόρευεν ἡ ἄπειρος ἀγαθότης καὶ εὐσπλαγχνία του· καὶ διὰ τοῦτο ἐνῷ ἀπήγγελλεν εἰς αὐτοὺς τὴν καταδικαστικήν του ἀπόφασιν, συγχρόνως ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς σωτηρίας των (Γεν. Γ´ 15). Ἀλλ' αἱ μειωθεῖσαι ἐκ τῆς ἁμαρτίας δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου εἶχον ἀνάγκην ἐνισχύσεως, ὁ τυφλωθεὶς ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας νοῦς τοῦ ἀνθρώπου εἶχεν ἀνάγκην φωτός, ἡ διαφθαρεῖσα ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας θέλησις τοῦ ἀνθρώπου εἶχεν ἀνάγκην ἐξαγνισμοῦ καὶ θεραπείας, ὁ παραπαίων ἄνθρωπος εἶχεν ἀνάγκην ἀσφαλοῦς καὶ στερεοῦ στηρίγματος, σοφοῦ καὶ εἰλικρινοῦς ὁδηγοῦ καὶ συμβούλου, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμόν του, διὰ ν' ἀπόβῃ μακάριος. Ἔδωκε λοιπὸν ὁ πανάγαθος Θεός, ὡς φῶς, ὡς στήριγμα, ὡς σύμβουλον, ὡς ὁδηγὸν τὸν θεῖον Νόμον εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐνόσει χρονίαν νόσον, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας δὲν ἦτο δεκτικὸς ὁλοκλήρου καὶ τελείου καὶ πλήρους τοῦ Νόμου. Ἦτο ἀνάγκη ἐπιβαλλομένη νὰ δοθῇ εἰς αὐτόν, διὰ νὰ εἴπωμεν οὕτω, κατὰ δόσεις, νὰ συνειθίσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς αὐτόν, νὰ χωνεύσῃ αὐτόν, νὰ συμμορφωθῇ πρὸς αὐτόν. Ἦτο ἀνάγκη νὰ γείνῃ ὅ,τι γίνεται εἰς τοὺς ἐξ ἀρρωστίας ἐξησθενημένους ὀργανισμούς. Καθὼς δῆλα δὴ παρέχεται εἰς αὐτοὺς

τροφὴ εὔπεπτος κατ' ἀρχάς, καὶ ἀφοῦ θεραπευθῇ καὶ τονωθῇ ὁ στόμαχος, δίδεται στερεωτέρα τροφή, τοιουτοτρόπως ἔπρεπε νὰ γείνῃ καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Καὶ καθὼς καὶ εἰς τοὺς πάσχοντας ὀφθαλμοὺς δὲν ἐπιτρέπουν οἱ ἰατροὶ νὰ ἀτενίσουν πρὸς τὸ πλῆρες φῶς, διὰ νὰ μὴ βλαφθῶσιν, ἀλλὰ κατὰ δόσεις ἀπὸ τοῦ σκότους εἰς τὴν σκιάν, ἀπὸ τῆς σκιᾶς εἰς τὸ θαμπὸν φῶς καὶ ἐκ τούτου εἰς τὸ πλῆρες φῶς μικρὸν κατὰ μικρὸν συνηθίζουν αὐτούς, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἔγεινε καὶ ἡ δόσις τοῦ θείου Νόμου εἰς τὸν πάσχοντα καὶ τυφλωμένον ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἄνθρωπον. Ἐδόθη δῆλα δὴ ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, ὁ ὁποῖος ἦτο σκιὰ τοῦ Εὐαγγελικοῦ (Ἑβρ. Ι´ 1. Η´ 5 Κολ. Β´ 16—18), ὁ ὁποῖος θὰ ἐχρησίμευε πρὸς προετοιμασίαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ νὰ γείνῃ ἱκανὸς νὰ ὑποδεχθῇ τὸν πλήρη, τὸν τέλειον Εὐαγγελικὸν Νόμον, τὸν ὁποῖον ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ διεφθαρμένος ἄνθρωπος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐννοήσῃ καὶ ἀποδεχθῇ, ἐν ᾗ καταστάσει εὑρίσκετο. Ἀλλ' ἡ σκιὰ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε τὸ σῶμα, οὔτε νὰ ἐκτελέσῃ ὅ,τι ἐκτελεῖ τὸ σῶμα. Ἀλλ' ἡ προετοιμασία δὲν εἶνε ὑποδοχή, οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ τοιαύτη. Ἑπομένως καὶ ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ καταστήσῃ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν διὰ ν' ἀποβῇ μακάριος· δὲν ἦτο δυνατὸν ἀτελὴς ὤν, ὡς ἐκ τοῦ προορισμοῦ του ν' ἀναδείξῃ τὸν ἄνθρωπον τέλειον· ἡ σκιὰ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν τοῦ σώματος· ἡ ἁπαλὴ καὶ εὔπεπτος τροφὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σταθερὰ τροφή. «Πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμου ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι· ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν» (Γαλ. Γ´ 23—25). Πρὸ τῆς πλήρους ἀνατολῆς τοῦ νοητοῦ Ἡλίου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρὸ τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ, ὁ σκιώδης Μωσαϊκὸς Νόμος, τὰ ὑπ' αὐτοῦ παραγγελλόμενα, ἡ πίστις εἰς τὰ λεγόμενα αὐτοῦ, ἦσαν ἱκανὰ νὰ δικαιώσωσι, νὰ σώσωσι τὸν ἄνθρωπον. Ἀφοῦ ὅμως «ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου», ἀφοῦ ἀνεφάνη καὶ ἐκηρύχθη ὁ εὐαγγελικὸς Νόμος, ὁ Νόμος τῆς χάριτος, ἡ δύναμις αὐτοῦ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐξέλιπε· «παρῆλθεν ἡ σκιὰ τοῦ Νόμου, τῆς χάριτος ἐλθούσης»· ἡ δύναμις, τὴν ὁποίαν εἶχεν, ἐξουδετερώθη ὑπὸ τοῦ πλήρους καὶ τελείου Νόμου τῆς χάριτος. Ἰδοὺ ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἀπόστολος γράφει εἰς τὸ σημερινὸν ἀνάγνωσμα ὅτι «οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου».

Ἀλλὰ τότε πῶς δικαιοῦται; «Διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ» προσθέτει. Καὶ ὄντως. Διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀνοίγονται οἱ κεκλεισμένοι ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς, φωτίζονται τὸν φωτισμὸν τῆς ἀληθείας καὶ ὁδηγοῦσιν ἀσφαλῶς τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς τελειότητος. Διὰ τῆς πίστεως βλέπει ὁ ἄνθρωπος οὐχὶ «δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι» ἀλλὰ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον τὸν Θεὸν καὶ τὰς θείας ἀληθείας του. Διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἰησοῦν

Χριστὸν διδάσκεται καὶ ἐκμανθάνει ὄχι τὰ «προτυπούμενα», ἀλλ᾽ αὐτὰ ταῦτα τὰ πράγματα, ὄχι τοὺς τύπους ἀλλὰ τὴν οὐσίαν, ὄχι τὰ σκιώδη ἀλλὰ τὰ πραγματικά. Διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀποβάλλει ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἐκ τῆς ἁμαρτίας στρέβλωσιν καὶ ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύτητα, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Δημιουργοῦ του. Δι᾽ αὐτῆς γνωρίζει τελείως τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ἔχει πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ὄχι κατὰ θεωρίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ πρᾶξιν, διότι διδάσκεται ὑπ᾽ αὐτῆς καὶ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου δύναται ἐπιτυχῶς νὰ ἐκπληρώσῃ ταῦτα. Ἡ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστις, ὁ εὐαγγελικὸς νόμος, μὲ ὀλίγας λέξεις, εἶνε ὁ μόνος ἀσφαλὴς ὁδηγός, ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐπίγειον εὐτυχίαν καὶ εἰς τὴν οὐράνιον μακαριότητα. Καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὅταν λέγῃ ὅτι «οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι» (Λουκ. Ι΄ 56). Καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὅταν γράφῃ «οὐκ ἐπαισχύνομαι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστι πρὸς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι» (Ρωμ. Β΄ 16). Μόνον λοιπὸν διὰ τῆς δυνάμεως τῆς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστεως δύναται νὰ δικαιωθῇ, νὰ σωθῇ ὁ ἄνθρωπος, νὰ γείνῃ μέτοχος τῆς θείας μακαριότητος, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπλάσθη.

Ἀλλὰ διὰ νὰ φέρῃ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὰ σωτήρια αὐτὰ ἀποτελέσματα ἡ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστις, εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶνε, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἀποστόλου, «πίστις δι᾽ ἀγάπης ἐνεργουμένη» (Γαλ. Ε΄ 6). Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκδηλοῦται, νὰ ἐξωτερικεύεται εἰς τὰ ἔργα, τὰ χριστιανικά, τὰ εὐαγγελικὰ ἔργα τῆς ἀγάπης, ἄνευ τῶν ὁποίων κατὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον εἶνε «νεκρὰ» (Ἰακ. Β΄ 17). ἄνευ τῶν ὁποίων εἶνε ἀνωφελὴς καὶ ἄχρηστος, ὡς εἶνε ἀνωφελὴς καὶ ἄχρηστος ἡ πίστις τῶν δαιμονίων (αὐτ. 19), τὰ ὁποῖα «πιστεύουσι καὶ φρίσσουσι», ἀλλ᾽ εἰς τὰ ἔργα των, εἰς τὸν βίον των δεικνύουσιν ὅλως τὸ ἐναντίον. Παρόμοιοι πρὸς αὐτὰ κατὰ τὴν πίστιν εἶνε ὅσοι δὲν αἰσθάνονται τὸ καθῆκον νὰ ὑποστηρίζωσιν ὅσα λέγουν ὅτι πιστεύουν διὰ τῶν ἔργων των ἀλλὰ ἄλλα μὲν λέγουν ὅτι πιστεύουν, ἄλλα δὲ πράττουν, λησμονοῦντες τοὺς λόγους τοῦ Οὐρανίου Διδασκάλου «οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ᾽ ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. Ζ΄ 21). Ἀλλ᾽ ἡμεῖς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, οἱ φέροντες μετ᾽ ἐγκαυχήσεως τὸ πάντιμον ὄνομα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, πεπεισμένοι ὅτι «οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ», ἂς κρατῶμεν σφιγκτὰ ταύτην, καὶ ἂς φανερώνωμεν αὐτὴν εἰς τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν, καὶ ἂς ἤμεθα βέβαιοι ὅτι καὶ τὴν ἐπίγειον εὐτυχίαν καὶ τὴν οὐράνιον μακαριότητα θὰ ἀπολαύσωμεν. Ἀμήν.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΟΓΔΟΗ ΕΝΤΟΛΗ

Δ'.

«Τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην» (Λουκ. Ἰάκ. 41)

Ἡ ὀγδόη τοῦ Θεοῦ ἐντολὴ ἀπαγορεύει τὴν κλοπὴν, τὴν ἁρπαγὴν καὶ πᾶσαν ἐν γένει ἀδικίαν· ἀλλ᾽ ἡ θεία αὕτη ἐντολὴ δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ κλέπτειν καὶ ἀδικεῖν τὸν πλησίον. Οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τηρητὴς τῆς ἐντολῆς ταύτης ὁ ἀποφεύγων τὰς κλοπὰς καὶ ἁρπαγὰς καὶ πᾶν ἀδίκημα κατὰ τοῦ πλησίον. Ἡ ὀγδόη ἐντολὴ καθ᾽ ὃν χρόνον ἀπαγορεύει τὸ κακοποιεῖν ἐντέλλεται ταὐτοχρόνως καὶ ἐπιβάλλει τὸ ἀγαθοποιεῖν, τὸ ἐλεεῖν τὸν πλησίον. Ὀφείλομεν λοιπὸν νὰ ἀποφεύγωμεν πάσῃ δυνάμει τὴν κακίαν τοῦ ἀδικεῖν, ἀλλὰ συγχρόνως ὀφείλομεν καὶ νὰ βοηθῶμεν καὶ νὰ ἐλεῶμεν τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν, ἤτοι ὀφείλομεν νὰ ἀσκῶμεν τὴν ἀρετὴν τῆς ἐλεημοσύνης· *«τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην»*. Περὶ τῆς ἀρετῆς ταύτης, τῆς ἐλεημοσύνης, ἔσται ἡμῖν σήμερον ὁ λόγος.

Ἡ ἐλεημοσύνη, Χριστιανοί μου, δὲν εἶναι ἁπλῶς πρᾶξις καλὴ, τὴν ὁποίαν δύναταί τις νὰ ἀσκῇ ἐξ οἰκείας προαιρέσεως ἢ καὶ νὰ παραμελῇ καθ᾽ ὁλοκληρίαν, χωρὶς διὰ τὴν παράλειψιν ταύτην νὰ ὑπέχῃ εὐθύνην. Τοὐναντίον ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι καθῆκον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ παραμελῶμεν· εἶναι καθῆκον, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ ἐκπληρῶμεν, διότι ἡ παράβασις αὐτοῦ εἶναι ἁμάρτημα, διὰ τὸ ὁποῖον θὰ τιμωρηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι καθῆκον, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει ἡμῖν καὶ ὁ φυσικὸς Νόμος καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθεὶς ἡμῖν Νόμος, καὶ ἡ Ἐκκλησία αὐτή. Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ***ἐντολὴ***, τὴν ὁποίαν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τηρῶμεν καὶ ἐκπληρῶμεν μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας.

Τὴν ἐλεημοσύνην ἐπιβάλλει ἡμῖν ὁ φυσικὸς Νόμος, διότι ὁ νόμος οὗτος ἐντέλλεται ἡμῖν τὸ ἀγαπᾷν τὸν πλησίον. Ἀγαπᾷν δὲ τὸν πλησίον δὲν θὰ εἰπῇ τὸ νὰ ἐπιθυμῇ τις ἁπλῶς τὴν εὐτυχίαν τοῦ πλησίον, ἢ νὰ μὴ προξενῇ τις εἰς αὐτὸν κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἐργάζεσθαι καὶ κοπιᾷν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ, τὸ συντρέχειν καὶ βοηθεῖν αὐτὸν, τὸ ἐλεεῖν καὶ εὐεργετεῖν αὐτὸν τὸ κατὰ δύναμιν. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ὁ Εὐαγγελιστὴς

Ἰωάννης λέγει· «*Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' » ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ*». Ὁ ἔχων ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, οὗτος ἐξωτερικεύει αὐτὴν διὰ τῆς εὐποιΐας καὶ ἐλεημοσύνης. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι ὁ φυσικὸς Νόμος ἐπιβάλλει ἡμῖν τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ ἑπομένως ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ὑποχρεωτική, εἶναι καθῆκον ἐπιβεβλημένον ἡμῖν.

Ἀλλ' ὁ νόμος ὅστις σαφῶς καὶ ἀπεριφράστως ἐπιβάλλει ἡμῖν τὴν ἐλεημοσύνην εἶναι ὁ γραπτὸς Νόμος τοῦ Θεοῦ. Ἐν τῷ Δευτερονομίῳ ἀναγινώσκομεν τὰ ἑπόμενα· «*Οὐ μὴ ἐκλίπῃ ἐνδεὴς ἀπὸ τῆς γῆς σου· διὰ » τοῦτο ἐγώ σοι ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο, λέγων· ἀνοίγων ἀνοί- » ξεις τὰς χεῖράς σου τῷ ἀδελφῷ σου τῷ πένητι καὶ τῷ ἐπιδεομένῳ τῷ » ἐπὶ τῆς γῆς σου*». Ἐν τῷ Λευϊτικῷ δὲ ὁ Θεὸς ἐντέλλεται τάδε· «*Καὶ » ἐκθεριζόντων ὑμῶν τὸν θερισμὸν τῆς γῆς ὑμῶν, οὐ συντελέσετε τὸν » θερισμὸν ὑμῶν τοῦ ἀγροῦ σου ἐκθερίσαι, καὶ τὰ ἀποπίπτοντα τοῦ θερι- » σμοῦ σου οὐ συλλέξεις, καὶ τὸν ἀμπελῶνά σου οὐκ ἐπανατρυγήσεις, οὐδὲ » τὰς ῥώγας τοῦ ἀμπελῶνός σου συλλέξεις· τῷ πτωχῷ καὶ τῷ προσηλύτῳ » καταλείψεις αὐτά· Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν*». Ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Τωβὶτ ἀναγινώσκομεν ἐπίσης· «*Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σοι ποίει ἐλεημο- » σύνην.... Ἐὰν ὀλίγον σοι ὑπάρχῃ, κατὰ τὸ ὀλίγον μὴ φοβοῦ ποιεῖν ἐλεη- » μοσύνην.... Ἀγαθὸν τὸ ὀλίγον μετὰ ἐλεημοσύνης ἢ πολὺ μετὰ ἀδικίας· » καλὸν ποιῆσαι ἐλεημοσύνην ἢ θησαυρίσαι χρυσίον· ἐλεημοσύνη γὰρ ἐκ » θανάτου ῥύεται, καὶ αὐτὴ ἀποκαθαριεῖ πᾶσαν ἁμαρτίαν· οἱ ποιοῦντες » ἐλεημοσύνας καὶ δικαιοσύνας πλησθήσονται ζωῆς*». Ὁ σοφὸς Σολομὼν λέγει· «*Τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων, ἐξόλλυσι δὲ αὐτοῦ » τὸ σῶμα ὁ ἀνελεήμων.... ἐλεημοσύναι.... μὴ ἐκλειπέτωσάν σε· Μὴ ἀπό- » σχῃ εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ, ἡνίκα ἂν ἔχῃ ἡ χείρ σου βοηθεῖν· μὴ εἴπῃς ἐπα- » νελθὼν ἐπάνηκε καὶ αὔριον δώσω σοι, δυνατοῦ σου ὄντος εὖ ποιεῖν· οὐ » γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα· ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ· κατὰ δὲ » τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.... Ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ δότην ἀγαπᾷ » ὁ Θεός*». Ὁ σοφὸς δὲ Σειρὰχ συμβουλεύει· «*Ἄνθρωπον ἐν θλίψει μὴ » ἀπώσῃ· καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ πτωχοῦ· ἀπὸ δεομέ- » νου μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμόν σου, καὶ μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ κατα- » ράσασθαί σε· καταρωμένου γάρ σε ἐν πονηρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, τῆς δεή- » σεως αὐτοῦ εἰσακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν.... πῦρ φλογιζόμενον κατα- » σβέσει ὕδωρ, καὶ ἐλεημοσύνη ἐξιλάσκεται ἁμαρτίας.... ἐλεημοσύνην ποιῆ- » σαι μὴ παρίδῃς· πτωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου, ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλο- » γία. Τέκνον, τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ ἀποστερήσῃς, καὶ μὴ παρελκύ- » σῃς ὀφθαλμοὺς ἐπιδεεῖς· ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς... καὶ μὴ παρελ- » κύσῃς δόσιν προσδεομένου.... εὖ ποίησον εὐσεβεῖ, καὶ εὑρήσεις ἀντα- » πόδομα, καὶ εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Ὑψίστου.... σύγκλεισον » ἐλεημοσύνην ἐν τοῖς ταμείοις σου, καὶ αὐτὴ ἐξελεῖταί σε ἐκ πάσης κακώ- » σεως, κατέναντι ἐχθροῦ πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ*». Τὴν ἐλεημοσύνην συνιστᾷ καὶ τοὺς ἐλεήμονας μακαρίζει καὶ ὁ προφητάναξ Δαυῒδ λέγων· «*Μα- » κάριος ὁ συνιὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα.... χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων » καὶ κιχρῶν· Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν.... Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ » καὶ δανείζει καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται*». Τὴν αὐτὴν διδασκαλίαν καὶ οἱ προφῆται διδάσκουσι· «*Βασιλεῦ!* ἐβροντοφώνει ὁ προφή-

» της Δανιὴλ, *ἡ βουλή μου ἀρεσάτω σοι· τὰς ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύ-* » *ναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀνομίας σου ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων*». «*Διάθρυ-* » *πτε*, συμβουλεύει καὶ ὁ μεγαλοφωνότατος Ἠσαΐας, *πεινῶντι τὸν ἄρτον* » *σου, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσάγαγε εἰς τὸν οἶκόν σου· ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν,* » *περίβαλε· ἐὰν δῷς πεινῶντι τὸν ἄρτον σου ἐκ ψυχῆς, καὶ ψυχὴν τετα-* » *πεινωμένην ἐμπλήσῃς, τότε ἀνατελεῖ ἐν τῷ σκότει τὸ φῶς σου, καὶ τὸ* » *σκότος σου ὡς μεσημβρία· καὶ ἔσται ὁ Θεὸς μετὰ σοῦ διὰ παντός*». Τίς δὲ ὁ ἀγνοῶν τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος περὶ ἐλεημοσύνης; «*Τὰ ἐνόντα*, ἐντέλλεται ὁ Κύριος, *δότε ἐλεημοσύνην·* » *καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν... Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ* » *δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυ-* » *ρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς* » *διαφθείρει.... Δίδοτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον* » *καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν*». Τὴν περὶ ἐλεημοσύνης διδασκαλίαν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐπαναλαμβάνουσι καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι. «*Γίνου*, παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος Ἰά- » κωβος, *ὀρφανοῖς ὡς πατὴρ, καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ μητρὶ αὐτῶν καὶ ἔσῃ ὡς* » *υἱὸς Ὑψίστου*». Εἰς τὸν Τιμόθεον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος συνιστᾷ ταῦτα. «*Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν* » *μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ᾽ ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι....* » *ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνι-* » *κούς, ἀποθησαυρίζοντας ἐν αὐτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον*». Πρὸς πάντας δὲ τοὺς Χριστιανοὺς παραγγέλλει· «*τῆς εὐποιΐας καὶ τῆς κοινω-* » *νίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός*». Ὁ Εὐαγγελιστὴς δ᾽ Ἰωάννης κηρύττει, ὅτι «*ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελ-* » *φῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι· ὃς δ᾽ ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ* » *τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ᾽* » *αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;*»

Ἐκ τῶν εἰρημένων καταδείκνυται ὅτι τὴν ἐλεημοσύνην ἐπιβάλλει ἡμῖν ὁ γραπτὸς Νόμος τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ τοῦτο πράττει καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀπαιτοῦσα παρὰ τῶν τέκνων αὐτῆς ὅπως ἀσκῶσι τὴν ἀρετὴν τῆς ἐλεημοσύνης. Ὁ μέγας Βασίλειος συμβουλεύει τὰ ἑπόμενα. «Ὡς καλὸς καὶ » εὐγνώμων, τὸ σὸν περιττὸν ἐπανάσωσον πρὸς ἐνδεῆ. Μὴ ὀκνήσῃς ἐκ » τοῦ ὀλίγου δοῦναι· μὴ προτιμήσῃς τὸ σὸν συμφέρον ἐκ τοῦ κοινοῦ κιν- » δύνου.... Κἂν δῷς ἐκ τοῦ λείποντος, ἕξεις καὶ σὺ τὸν Καμψάκην τοῦ » ἐλαίου τῇ χάριτι βρύοντα καὶ τὴν ὑδρίαν τῶν ἀλεύρων ἀκένωτον· ἐπὶ » γὰρ τῶν πιστῶν φιλοτίμως ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις μιμεῖται τὰ φρέατα τὰ ἀεὶ » κενούμενα καὶ μὴ ἐξαντλούμενα, τὸ διπλοῦν ἀντεισάγουσα.... Ὅταν » πτωχῷ παρέχειν μέλλῃς διὰ τὸν Κύριον, τοῦτο καὶ δῶρόν ἐστι καὶ δάνει- » σμα· δῶρον μὲν διὰ τὴν ἀνελπιστίαν τῆς ἀπολαύσεως, δάνεισμα δὲ διὰ » τὴν μεγαλοδωρίαν τοῦ ἀποτιννύντος ὑπὲρ αὐτοῦ, ὃς μικρὰ λαβὼν διὰ » τοῦ πένητος, μεγάλα ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποδώσει· «*ὁ γὰρ ἐλεῶν πτωχόν, Θεῷ* » *δανείζει*».

Γρηγόριος ὁ Θεολόγος βεβαιοῖ ὅτι τὸν Θεὸν λατρεύομεν ἐπαξίως τότε, ὅταν ποιῶμεν ἐλεημοσύνην. «Οὐδενὶ τῶν πάντων οὕτως, ὡς ἐλέῳ » Θεὸς θεραπεύεται, ὅτι μηδὲ οἰκειότερον ἄλλο τούτου Θεῷ, οὗ ἔλεος καὶ

» ἀλήθεια προπορεύονται, καὶ ἐν ᾧ προσπιπτέον τὸν ἔλεον πρὸ τῆς κρί-
» σεως· οὐδὲ γὰρ ἄλλῳ τινι ὡς φιλανθρωπίᾳ τὸ φιλάνθρωπον ἀντιδίδο-
» ται παρὰ τοῦ δικαίου ἀντιμετροῦντος ἐν ζυγῷ καὶ σταθμῷ τὸν ἔλεον».

«Ἀγαθόν, διασαλπίζει καὶ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος, ἀγαθὸν ἡ ἐλεημο-
» σύνη· τῇ μὲν γὰρ ὄψει σκορπιζομένη, τῇ δὲ ἀληθείᾳ συνάγει· ὡς γὰρ
» γεωργὸς τῇ γῇ δανείζει, ἀφ' ἧς ἐκδέχεται τὰ σπέρματα, οὕτως ἡ ἐλεη-
» μοσύνη δοκεῖ μὲν ἄλλοις δίδοσθαι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ τῷ δεδωκότι ταμι-
» εύεται· καὶ ὁ Δαυῒδ φησίν, *«ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιο-
» σύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα»*.... Ὁ βουλόμενος πλουτεῖν, λέγει ἀλλα-
» χοῦ ὁ θεῖος Πατήρ, χρείαν ἔχει χρημάτων, ὁ δὲ μὴ βουλόμενος πλου-
» τεῖν ἀεί ἐστιν ἐν εὐπορίᾳ· οὐ γὰρ τὸ πλουτεῖν, ἀλλὰ τὸ μὴ βούλεσθαι
» πλουτεῖν τοῦτο ἐστι πλοῦτος· οἷόν τι λέγω; ἔστι πλούσιος τὰ πάντα ἁρπά-
» ζων, καὶ ἔστι πλούσιος τὰ ἑαυτοῦ τοῖς πένησι παρέχων, ὁ μὲν ἐν τῷ
» συνάγειν, ὁ δὲ ἐν τῷ ἀναλίσκειν πλουτῶν· καὶ ὁ μὲν σπείρει τὴν γῆν,
» ὁ δὲ γεωργεῖ τὸν οὐρανόν· ἀλλ' ὅσον ὁ οὐρανὸς τῆς γῆς βελτίων, τοσοῦ-
» τον τούτου ἡ εὐφορία ἐκείνης ἀσθενεστέρα».

«Μέγα κτῆμα, ἀναφωνεῖ καὶ ἕτερος τῶν διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας,
» ἐλεημοσύνη καὶ ταχεῖα μεσῖτις πρὸς τὸν εὐδιάλλακτον Θεόν, ὡς πολλὴν
» παρρησίαν ἔχουσα παρ' Αὐτῷ· διὸ καί, ὅταν βούληται, πρὸς Αὐτὸν
» εἰσέρχεται καὶ ἐκ δεξιῶν Αὐτοῦ παρίσταται· πλεῖστα γὰρ φιλεῖ αὐτὴν
» καὶ ἀσπάζεται, ὡς πρώτην οὖσαν τῶν Αὐτοῦ θυγατέρων· ὅτι ἀεὶ μετ'
» αὐτοῦ ἐστιν· Αὕτη γὰρ ἱκέτευσεν Αὐτὸν κατελθεῖν ἐπὶ γῆς καὶ σῶσαι τὸ
» γένος τῶν ἀνθρώπων».

Ἐξ ὅσων εἴπομεν ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη δὲν εἶναι ἁπλῶς καλὴ καὶ ἐπαινετὴ πρᾶξις, ἀλλὰ καθῆκον ἀπαραίτητον διὰ πάντα Χριστιανόν, καθῆκον, ὅπερ ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν καὶ ὁ φυσικὸς Νόμος, καὶ ὁ γραπτὸς τοῦ Θεοῦ Νόμος καὶ ἡ διδασκαλία τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Λοιπόν, Χριστιανοί μου ἀγαπηγοί, *«τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην»* διὰ νὰ ἔχητε τὸ θάρρος ἐν ἡμέραις θλίψεως καὶ κινδύνου νὰ ζητήσητε τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐπαναλαμβάνοντες τοὺς λόγους τοῦ δικαίου Ἰώβ· *«ἡ
» θύρα μου παντὶ ἐλθόντι ἠνέῳκτο. Ἀδύνατοι, ἥν ποτε εἶχον χρείαν, οὐκ
» ἀπέτυχον· χήρας δὲ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἔτηξα· εἰ δὲ καὶ τὸν ἄρτον μου
» ἔφαγον μόνος, καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα; εἰ δὲ καὶ παρεῖδον γυμνὸν
» ἀπολλύμενον, καὶ οὐκ ἠμφίεσα; ἀδύνατοι δέ, εἰ μὴ ηὐλόγουν με, ἀπὸ
» δὲ κουρᾶς ἀρνῶν μου ἐθερμάνθησαν οἱ ὦμοι αὐτῶν; Ὀφθαλμὸς ἤμην
» τυφλῶν· ἐγὼ ἤμην πατὴρ ἀδυνάτων»*. **«Τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην»**, ἵνα γένησθε ἄξιοι νὰ ἀκούσητε τῆς μακαρίας ἐκείνης φωνῆς τοῦ Σωτῆρος ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως· *«Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός
» μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς
» κόσμου. Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτί-
» σατέ με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με·
» ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός με·
» Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν
» ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε»*.